

OBSAH

ÚVOD	9
1. HORNINA JAKO FYZIKÁLNÍ PROSTŘEDÍ	11
1.1 Charakteristika pevné fáze horniny	11
1.1.1 Nerostné složení	11
1.1.2 Zrnitostní složení	16
1.1.3 Vnitřní stavba	17
1.1.4 Jílovitost	17
1.2 Pórový prostor horniny	18
1.3 Voda v horninách	20
1.3.1 Voda v pórech	20
1.3.2 Krystalická a konstituční voda	21
2. HUSTOTY, PÓROVITOSTI, PROPUSTNOSTI	25
2.1 Mineralogická hustota	25
2.1.1 Plutonity	25
2.1.2 Vulkanity	28
2.1.3 Sedimenty	29
2.1.4 Metamorfované horniny	30
2.2 Pórovitost	32
2.2.1 Plutonity	32
2.2.2 Vulkanity	33
2.2.3 Sedimenty	33
2.2.4 Metamorfované horniny	36
2.2.5 Větrání	36
2.3 Objemová hustota	36
2.3.1 Plutonity	36
2.3.2 Vulkanity	38
2.3.3 Sedimenty	38
2.3.4 Metamorfované horniny	38
2.4 Propustnost	38
2.5 Metody stanovení jednotlivých parametrů	41
2.5.1 Laboratorní měření	42
2.5.2 Karotážní metody	43
2.5.3 Gravimetrické stanovení přirozené hustoty	43
3. MAGNETICKÉ VLASTNOSTI HORNIN	47
3.1 Magneticky významné horninotvorné minerály	47
3.1.1 Oxidy	47
A. Binární řada magnetit – ulvöspinel	47
B. Binární řada hematit – ilmenit	49
3.1.2 Hydroxidy	49
3.1.3 Sulfidy	50
3.2 Magnetické vlastnosti hornin pro magnetický průzkum	50
3.2.1 Celková magnetizace M	50
3.2.2 Indukovaná magnetizace M_i a magnetická susceptibilita κ	51

<i>A. Indukovaná magnetizace M_i</i>	51
<i>B. Magnetická objemová susceptibilita κ</i>	51
3.2.3 Přirozená remanentní magnetizace M_n	54
<i>A. Druhy remanentních magnetizací</i>	54
<i>B. Odběr horninových vzorků</i>	58
<i>C. Přístroje pro měření přirozené remanentní magnetizace</i>	58
<i>D. Střední hodnota souboru dat</i>	59
<i>E. Údaje o přirozené remanentní magnetizaci</i>	59
3.3 Anizotropie magnetické susceptibility a její využití	59
3.3.1 Úvodní poznámky	59
3.3.2 Usazené horniny	60
3.3.3 Vyvěřelé horniny	61
<i>A. Efuziva</i>	61
<i>B. Intruziva</i>	61
3.3.4 Metamorfované horniny	62
3.4 Paleomagnetické a archeomagnetické výzkumy	63
3.4.1 Úvodní a metodické poznámky	63
<i>A. Testování paleomagnetické stability</i>	64
<i>B. Reprodukce směru primární remanentní magnetizace</i>	64
<i>C. Problematika odběru kolekce vzorků</i>	65
<i>D. Reprodukce velikosti minulého geomagnetického pole</i>	65
3.4.2 Poznátky o charakteru geomagnetického pole v minulosti a jejich globální význam	66
<i>A. Sekulární variace GP</i>	66
<i>B. Inverze GP</i>	66
<i>C. Zdánlivé stěhování paleomagnetického pólu</i>	67
3.4.3 Aplikovaný paleomagnetismus	69
<i>A. Zjišťování stáří hornin</i>	69
<i>B. Časová korelace geologických těles a formací</i>	70
<i>C. Rozlišení lávových příkrovů a ložních žil</i>	71
<i>D. Určení hloubky magmatického krbu</i>	71
<i>E. Určení mezní teploty vzniku pyroklastických poloh, určení teploty nahřátí hornin v kontaktních dvorech</i>	72
<i>F. Řešení tektonické a strukturně geologické problematiky</i>	72
4. ELEKTRICKÉ VLASTNOSTI HORNIN	77
4.1 Úvod	77
4.2 Rezistivita	78
4.2.1 Rezistivita minerálů	78
4.2.2 Rezistivita hornin	80
4.3 Permitivita minerálů	82
4.4 Elektrochemická aktivita	83
4.4.1 Parametry elektrické dvojvrstvy	86
4.4.2 Elektroodové potenciály minerálů	87
4.4.3 Polarizační křivky minerálů	88
4.4.4 Polarizovatelnost	91
4.4.5 Elektrokinetické procesy	91
4.5 Speciální elektrické vlastnosti hornin	92
4.5.1 Piezoelektrické vlastnosti minerálů a hornin	93
4.5.2 Ztrátový činitel – $\text{tg } \delta$ (Dielektrické ztráty)	94
4.5.3 Termoelektrické vlastnosti minerálů	94
4.6 Faktory ovlivňující elektrické vlastnosti hornin	95
4.6.1 Závislost na frekvenci	95
<i>A. Rezistivita</i>	95
<i>B. Permitivita</i>	96
<i>C. Ztrátový činitel</i>	96

<i>D. Polarizovatelnost</i>	97
4.6.2 Závislost na teplotě	97
<i>A. Rezistivita</i>	97
<i>B. Permittivita</i>	98
<i>C. Ztrátový činitel</i>	99
4.6.3 Závislost na tlaku	99
<i>A. Rezistivita</i>	99
<i>B. Permittivita</i>	99
4.6.4 Vliv anizotropie	100
<i>A. Odporová anizotropie</i>	101
<i>B. Anizotropie permittivity</i>	102
<i>C. Anizotropie polarizovatelnosti</i>	102
<i>D. Anizotropie speciálních elektrických vlastností</i>	102
4.7 Měření elektrických vlastností minerálů a hornin	102
4.7.1 Měření rezistivity	103
<i>A. Laboratorní měření rezistivity</i>	103
<i>B. Měření rezistivity hornin in situ</i>	104
4.7.2 Měření permittivity	104
4.7.3 Měření elektrochemické aktivity	105
<i>A. Měření polarizovatelnosti</i>	105
4.7.4 Měření piezoelektrických vlastností	105
4.7.5 Měření termoelektrických vlastností	106
5. RADIOAKTIVNÍ VLASTNOSTI HORNIN	109
5.1 Základní pojmy o radioaktivitě	109
5.2 Radioaktivní prvky v horninách	109
5.3 Jaderná geotermika	111
5.4 Radioaktivita hornin	111
5.5 Radioaktivita hornin České republiky	118
5.5.1 Český masiv	120
5.5.2 Západní Karpaty	123
5.6 Měření radioaktivity	123
6. TEPELNÉ VLASTNOSTI HORNIN	127
6.1 Měrná tepelná vodivost	127
6.1.1 Závislost koeficientu tepelné vodivosti hornin λ na mineralogickém složení	129
6.1.2 Závislost tepelné vodivosti λ na hustotě	129
6.1.3 Závislost koeficientu tepelné vodivosti λ na pórovitosti P a vlhkosti W	129
6.1.4 Závislost koeficientu tepelné vodivosti λ na teplotě	130
6.1.5 Závislost tepelné vodivosti na tlaku	130
6.2 Měření koeficientu tepelné vodivosti	130
6.2.1 Terénní metody měření tepelné vodivosti	131
6.2.2 Laboratorní metody měření tepelné vodivosti	131
<i>A. Nestacionární metody</i>	131
<i>B. Stacionární metody</i>	132